

Mijn kleinkind is hoogbegaafd!

Voor grootouders van (vermoedelijk) hoogbegaafde kleinkinderen/ kleinkinderen met een ontwikkelingsvoorsprong

instituut
hoogbegaafdheid
volwassenen

Als je hoort dat één of meer van je kleinkinderen (vermoedelijk) hoogbegaafd is, of (zoals het bij jongere kinderen wordt genoemd, een ontwikkelingsvoorsprong heeft) kan dat bij jou nieuwsgierigheid oproepen. Wat is hoogbegaafdheid / een ontwikkelingsvoorsprong precies? Wat betekent het bij dit kind? Wat zie ik ervan? Hoe kan ik iets betekenen voor dit kleinkind? Herken ik ook kenmerken van hoogbegaafdheid bij mezelf? Wat kan ik daar nu nog mee?

Wat is 'hoogbegaafd'?

De term hoogbegaafdheid gebruiken we voor een combinatie van kenmerken van mensen met een hoge intelligentie. Intelligentie is het vermogen om te leren, te redeneren en complexe ideeën aan te kunnen. Bij mensen met een hoge intelligentie zien we (als ze onder gunstige omstandigheden opgroeien), dat ze zeer autonoom zijn, hoog sensitief waarnemen, een rijk geschakeerd gevoelsleven hebben, nieuwsgierig, gedreven en scheppingsgericht zijn. Het Delphimodel Hoogbegaafdheid van Kooijman – van Thiel (2008) beschrijft deze kenmerken.

Hoge intelligentie is aangeboren, hoe je ermee omgaat in je leven is de uitkomst van vele persoonlijke - en omgevingsfactoren. Hoogbegaafden verschillen onderling dus sterk, maar herkennen zich vaak wel in de kenmerken van het Delphi-model Hoogbegaafdheid.

Wat merk ik als grootouder?

Hoogbegaafdheid (bij jonge kinderen noemen we het een ontwikkelingsvoorsprong) biedt onder gunstige omstandigheden (thuis, school) goede mogelijkheden voor een positieve ontwikkeling van een kind, waarin het nieuwsgierig en leergierig in de wereld stapt, en talenten soms op diverse terreinen (niet alleen in schoolwerk) inzet. Deze kinderen doen vaak meerdere activiteiten naast school en kunnen daar heel goed in zijn. Denk aan muziek, sport, beeldende kunst. De aansluiting met leeftijdgenoten kan bij sommige kinderen tot uitdagingen leiden. Ook leraren en scholen zijn niet altijd in staat het kind voldoende aan te bieden. Dan kan de nieuwsgierigheid uitdoven en het kind heeft nergens meer zin in. Voor hoogbegaafde kinderen/kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong is het belangrijk dat ze contact hebben met ontwikkelingsgelijken. Dat kunnen andere hoogbegaafde kinderen zijn of kinderen die een paar jaar ouder zijn. Omdat ze dan op hun eigen niveau en over hun eigen interesses kunnen praten, wat bij leeftijdgenoten vaak niet kan, is dat ook goed voor het ontwikkelen van hun sociale vaardigheden en het vormen van vriendschappen. Als die gelegenheid er niet is, kan dat soms tot gedragsproblemen leiden.

Enkele citaten:

Geen enkele variabele correleert sterker met vriendschapskeuzes dan mentale leeftijd. (O'Shea, 1960)

Wanneer intellectueel begaafde kinderen op zoek zijn naar vrienden, hebben ze de neiging om aangetrokken worden tot andere hoogbegaafde kinderen van ongeveer hun eigen leeftijd of oudere kinderen die misschien niet hoogbegaafd zijn maar die nog steeds bovengemiddeld slim zijn. (Gross, 2001)

Als aan hoogbegaafde kinderen wordt gevraagd waar ze het meest naar verlangen, is het antwoord vaak 'een vriend'. De schoolervaring van kinderen wordt volledig gekleurd door de aan- of afwezigheid van vrienden. Silverman, L.K. (1993)

Sommige kinderen kunnen lastig gedrag gaan vertonen, worden dwars of hebben driftbuien. Dit zouden uitingen van frustratie kunnen zijn. Soms denkt men aan een symptoom van ADHD of een autisme spectrum stoornis, maar als de hoogbegaafdheid daarbij niet wordt meegenomen, kan er geen passende actie worden ondernomen. Als er op school passend onderwijs wordt aangeboden en thuis wordt ingespeeld op de mogelijkheden van het kind en de (soms specifieke) belangstelling, kan positief gedrag ontstaan.

In elke leeftijdsgroep is het van belang dat hoogbegaafden mensen om zich heen hebben die hen begrijpen, die hen stimuleren en er voor hen zijn, ook al ontwikkelen ze zich anders en/ of sneller dan leeftijdsgenoten. Als ze zich op hun eigen manier en in hun eigen tempo mogen ontwikkelen zorgt dat voor positieve groei.

Wat kan ik als grootouder doen?

Elk kind vindt het fijn als er volwassenen zijn die hem of haar goed begrijpen en aandacht voor hen hebben. Hoogbegaafde kinderen observeren veel, voelen diep en worden door leeftijdsgenoten en leraren niet altijd begrepen. Ze kunnen gaan stoppen met over hun waarnemingen en gevoelens te praten en ook stoppen om ervan te genieten. Ze hebben soms een bijzondere belangstelling die ze met niemand kunnen delen. Als jij jouw kleinkind wel begrijpt, ben jij een belangrijke persoon in het leven van je kleinkind. Van volwassen hoogbegaafden horen we verhalen uit hun jeugd over het belang van zo'n grootouder.

Misschien herken je de hoogbegaafdheid van je kleinkind(eren) al snel, omdat je dat proces ook met je eigen kind(eren) hebt meegemaakt. Het kan zijn dat dat destijds veel problemen heeft gegeven, bijvoorbeeld omdat er toen op school veel minder kennis over hoogbegaafdheid was, en daardoor kun je bang zijn dat jouw kleinkind dat ook overkomt. Het is dan soms lastig om aan de zijlijn te blijven staan, maar jouw kind mag het ouderschap op zijn of haar eigen manier invullen. Misschien kun je wel op een tactische manier ondersteunend over jouw ervaringen als ouder spreken als je parallellen ziet met de situatie van je kleinkind.

Ben ik zelf misschien hoogbegaafd? En wat nu?

We kennen grootouders die door hun kleinkinderen hebben ontdekt dat zij zelf ook kenmerken hebben van hoogbegaafdheid. Sommigen wisten het eigenlijk al, het is een bevestiging. Het kan ook een grote verrassing zijn. Sommigen hebben zich altijd dom of in ieder geval anders gevoeld, bijvoorbeeld omdat ze geen hogere opleiding hebben.

Als je denkt: wat kan ik er nu mee? Ook nu ik al zo oud ben? Zelfkennis kan altijd helpend zijn. Je kunt bijvoorbeeld heel goed nog datgene gaan doen, wat je nooit hebt gedaan omdat je het te moeilijk vond of waarvan je dacht dat je het niet kon. Je kunt bijvoorbeeld een muziekinstrument gaan spelen, op een filosofiegroepje gaan, een boek schrijven, een nieuwe taal leren of (vrijwilligers)werk gaan zoeken dat bij jou past. Niets is te gek....

In de familie erover praten

Als je meer weet van hoogbegaafdheid en de kenmerken, ook als die zijn ondergesneeuwd, ga je waarschijnlijk in je familie meerdere mensen herkennen met die kenmerken. Soms gaat het om mensen met wie je altijd al een goede band had of soms heb je juist conflicten met die persoon ...

Als je meer kennis krijgt over hoogbegaafdheid, kun je proberen om met familieleden, die ook deze kenmerken vertonen, hierover te praten. Dat wordt niet altijd meteen gewaardeerd, omdat er over hoogbegaafdheid nog vele vooroordelen en mythes zijn. Het belangrijkste is dat je zelf de positieve kanten ervan laat zien. Zeker naar je kleinkind(eren) toe!

Verder lezen

- Gross, M. (2002). Understanding Our Gifted. Open Space Communications Vol. 14, No. 3., pp. 27-29 Spring 2002.
- IHBV, Instituut Hoogbegaafdheid Volwassenen. Leaflets over hoogbegaafdheid [IHBV | Instituut Hoogbegaafdheid Volwassenen | Leaflets](#)
- Kooijman - van Thiel, M.B.G.M. (red). (2008). Hoogbegaafd. Dat zie je zó! Over zelfbeeld en imago van hoogbegaafden. Ede: OYA Productions.
- Nauta, N. & Schouwstra, I. (red.) (2020). Hoogbegaafde senioren. Van Gompel-Svacina/ IHBV. [Hoogbegaafde senioren - IHBV](#)
- O'Shea, H. (1960). Friendship and the intellectually gifted child. Exceptional Children. 26(6), 327-335
- Silverman, L.K. (1993). Counseling the gifted en talented. Denver, CO: Love.
- Van der Waal, I., Nauta, N. & Van Aerde, Th. (2022). Conflictwijs. Talent, september 2022 20-23.
- Webb, J.T., Gore, J.L., Karnes, F.A. & Daniels, A.S. McD. (2004). Grandparents' Guide to Gifted Children. Great Potential Press.